

నిహత్య తం వజ్రసుతోపమప్రభం
 కుమార మక్షం క్షతజోపమేక్షణమ్ |
 త మేవ వీరోఽభిజగామ తోరణం
 కృతక్షణః కాల ఇవ ప్రజాక్షయే ||

39

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే వాల్మీకీయే చతుర్వింశత్యహస్తికాయాం
 సంహితాయామ్ శ్రీమత్సుందరకాండే సప్తచత్వారింశ స్సర్గః

ఆపదా మపహరారం దాతారం సర్వసంపదామ్ |
 లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమా మ్యహమ్ ||
 ధర్మాత్మా సత్యసంధశ్చ రామో దాశరథి ర్యది |
 పౌరుషే చాప్రతిద్వంద్వ శ్శరైసం జహి రావణీమ్ ||

అథ అష్టచత్వారింశ స్సర్గః

రావణేన ఇంద్రజిత్వైషణమ్

తత స్స రక్షోధిపతి ర్మహాత్మా
 హనూమతాక్షే నిహతే కుమారే |
 మన స్సమాధాయ తదేంద్రకల్పం
 సమాదిదే శేంద్రజితం సరోషమ్ ||

1

త్వ మస్త్రవి చ్చస్త్రవిదాం వరిష్ఠః
 సురాసురాణామపి శోకదాతా |
 సురేషు సేంద్రేషు చ దృష్టకర్మా
 పితామహారాధన సంఘితాస్త్రయః ||

2

తవాస్త్రబల మాసాద్య నాసురా న మరుద్గణాః |
 న శేకు స్సమరే స్థాతుం సురేశ్వరసమాశ్రితాః ||

3

న కశ్చిత్ త్రిషు లోకేషు సంయుగే న గతశ్రమః |
 భుజవీర్యాభిగుప్తశ్చ తపసా చాభిరక్షితః ||

4

దేశకాలవిభాగజ్ఞ స్త్యమేవ మతిసత్తమః ॥ 5

న తే స్త్యశక్యం సమరేషు కర్మణా
 న తే స్త్యకార్యం మతిపూర్వమంత్రణే ।
 న సోఽస్తి కశ్చిత్ త్రిషు సంగ్రహేషు బై
 న వేద యస్తేఽస్త్యబలం బలం చ తే ॥ 6

మమానురూపం తపసో బలం చ తే
 పరాక్రమ శ్చాస్త్యబలం చ సంయుగే ।
 న త్వాం సమాసాద్య రణావమర్దే
 మన శ్శ్రమం గచ్ఛతి నిశ్చిత్తార్థమ్ ॥ 7

నిహతాః కింకరా స్సర్వే జంబుమాలీ చ రాక్షసః ॥ 8

అమాత్యపుత్రా వీరాశ్చ పంచసేనాగ్రయాయినః ।
 బలాని సుసమృద్ధాని సాశ్వనాగరథాని చ ॥ 9

సహోదర స్తే దయితః కుమారోఽక్షశ్చ సూదితః ।
 న హి తేష్షేవ మే సారో యస్త్వయ్యరి నిషూదన! ॥ 10

ఇదం హి దృష్ట్వా మతిమన్ మహాద్బలం
 కపేః ప్రభావం చ పరాక్రమం చ ।
 త్వ మాత్మన శ్చాపి సమీక్య సారం
 కురుష్వ వేగం స్వబలానురూపమ్ ॥ 11

బలావమర్ద స్త్వయి సన్నికృష్టే
 యథా గతే శామ్యతి శాంతశత్రౌ ।
 తథా సమీక్యాత్మబలం పరం చ
 సమారభ స్వాస్త్రివిదాం వరిష్ఠ! ॥ 12

స వీర! సేనాగణశో చ్యవంతి
 న వజ్ర మాదాయ విశాలసారమ్ |
 న మారుతస్యాస్య గతేః ప్రమాణం
 న చాగ్ని కల్పః కరణేన హంతుమ్ || 13

త మేవ మర్థం ప్రసమీక్ష్య సమ్యక్
 స్వకర్మసామ్యాద్ధి సమాహితాత్మా |
 స్మరంశ్చ దివ్యం ధనుషోఽస్త్రవీర్యం
 వ్రజాక్షతం కర్మ సమారభస్య || 14

న ఖల్వియం మతి శ్శ్రేష్ఠా య త్వాం సంప్రేషయా మ్యహం |
 ఇయం చ రాజధర్మాణాం క్షత్రస్య చ మతిర్మతా || 15

ఇంద్రజితా హనుమచ్ఛిక్షణాయ గమనమ్

నానాశస్త్రైశ్చ సంగ్రామే వైశారద్య మరిందమ! |
 అవశ్య మేవ యోధవ్యం కామ్యశ్చ విజయో రణే || 16

తతః పితు స్తద్వచనం నిశమ్య ప్రదక్షిణం దక్షసుతప్రభావః |
 చకార భర్తార మదీనసత్వో రణాయ వీరః ప్రతిపన్నబుద్ధిః || 17

తతస్మై స్వస్వస్వగణై రిష్టై రింద్రజిత్ ప్రతిపూజితః |
 యుద్ధోద్ధతః కృతోత్సాహ స్సంగ్రామం ప్రత్యపద్యత || 18

శ్రీమాన్ పద్మపలాశాక్షో రాక్షసాధిపతే స్సుతః |
 నిర్జగమ మహాతేజా స్సముద్ర ఇవ పర్వసు || 19

స పక్షిరాజోపమతుల్యవేగైః
 వ్యాళై శ్చతుర్భి సిన్ధీక్షణదంష్ట్రైః |
 రథం సమాయుక్త మసంగవేగం
 సమారురో హేంద్రజిదింద్రకల్పః || 20

స రథీ ధన్వినాం శ్రేష్ఠ శ్శస్త్రజ్ఞోఽస్త్రవిదాం వరః |
 రథే నాభియయౌ క్షిప్రం హనూమాన్యత్ర సోఽభవత్ || 21

స తస్య రథనిర్హోషం జ్యాస్వనం కార్ముకస్య చ |
 నిశమ్య హరివీరోఽసౌ సంప్రహృష్టతరోఽభవత్ || 22

సుమహచ్ఛాప మాదాయ శితశల్యాంశ్చ సాయకాన్ |
 హనుమంత మభిప్రేత్య జాగమ రణపండితః || 23

తస్మిం స్తత స్సంయతి జాతహరే
 రణాయ నిర్గచ్ఛతి బాణపాణౌ |
 దిశశ్చ సర్వాః కలుషా బభూవుః
 మృగాశ్చ రౌద్రా బహుధా వినేదుః || 24

సమాగతా స్తత్ర తు నాగయక్షా
 మహర్షయ శ్చక్రచరా శ్చ సిద్ధాః |
 నభ స్సమావృత్య చ పక్షిసంఘాః
 వినేదు రుచైః పరమప్రహృష్టాః || 25

ఆయాంతం సరథం దృష్ట్వా తూర్ణమింద్రజితం కపిః |
 విననాద మహానాదం వ్యవర్ధత చ వేగవాన్ || 26

ఇంద్రజిత్తు రథం దివ్య మాస్థిత శ్చిత్రకార్ముకః |
 ధను ర్విష్ణౌర్చయామాస తటిదూర్జితనిస్స్వనమ్ || 27

తత స్సమేతౌ అతితీక్ష్ణవేగౌ మహాబలౌ తౌ రణనిర్విశంకౌ |
 కపిశ్చ రక్షోఽధిపతేశ్చ పుత్ర స్సురాసురేంద్రావివ బద్ధవైరౌ || 28

హనుమదింద్రజితోర్ముగ్ధం

స తస్య వీరస్య మహారథస్య ధనుష్కృత స్సంయతి సంమతస్య |
 శరప్రవేగం వ్యహానత్ ప్రవృద్ధ శ్చచార మార్గే పితు రప్రమేయే || 29

తత శ్శరా నాయత తీక్ష్ణశల్యాన్
 సుపత్రిణః కాంచనచిత్రపుంఖాన్ |
 ముమోచ వీరః పరవీరహంతా
 సుసన్నతాన్ వజ్రనిపాతవేగాన్ || 30

తత స్తు తత్ స్యందన నిస్స్వనం చ
 మృదంగ భేరీపటహస్వనం చ |
 వికృష్యమాణస్య చ కార్ముకస్య
 నిశమ్య ఘోషం పున రుత్పపాత || 31

శరాణా మంతరేష్వాశు వ్యవర్తత మహాకపిః |
 హరి స్తస్యాభిలక్ష్యస్య మోఘయన్ లక్ష్యసంగ్రహమ్ || 32

శరాణా మగ్రత స్తస్య పున స్సమభివర్తత |
 ప్రసార్య హస్తా హనుమా నుత్పపాతాఽనిలాత్మజః || 33

తావుభా వేగసంపన్నా రణకర్మవిశారదౌ |
 సర్వభూతమనోగ్రాహి చక్రతు ర్యుద్ధ ముత్తమమ్ || 34

హనూమతో వేద న రాక్షసోఽంతరం
 న మారుతి స్తస్య మహాత్మనోఽంతరమ్ |
 పరస్పరం నిర్విషహౌ బభూవతుః
 సమేత్య తౌ దేవసమాసవిక్రమౌ || 35

తత స్తు లక్ష్మ్యే స విహన్యమానే
 శరే ష్వమోఘేషు చ సంపతతున్ |
 జగామ చింతాం మహతీం మహాత్మా
 సమాధిసంయోగసమాహితాత్మా || 36

తతో మతిం రాక్షసరాజసూనుః
 చకార తస్మిన్ హరివీరముఖ్యే |

అవధ్యతాం తస్య కపే స్సమీక్ష్య
 కథం నిగచ్ఛేదితి నిగ్రహార్థమ్ || 37

బ్రహ్మ స్త్రీణ హనుమతోబంధనమ్

తతః పైతామహం వీర స్సోఽస్త్ర మస్త్రవిదాం వరః |
 సందధే సుమహాతేజా స్తం హరిప్రవరం ప్రతి || 38

అవధ్యోఽయమితి జ్ఞాత్వా తమస్త్రేణాస్త్రతత్త్వవిత్ |
 నిజగ్రాహ మహాబాహు ర్మారుతాత్మజ మింద్రజిత్ || 39

తేన బద్ధ స్తతోఽస్త్రేణ రాక్షసేన స వానరః |
 అభవన్నిర్విచేష్ట శ్చ పపాత చ మహీతలే || 40

తతోఽథ బుద్ధ్వా స తదాస్త్రబంధం
 ప్రభోః ప్రభావా ద్విగతాత్మవేగః |
 పితామహానుగ్రహ మాత్మనశ్చ
 విచింతయామాస హరిప్రవీరః || 41

తత స్సాన్వయంభువై ర్మంత్రైః
 బ్రహ్మస్త్ర మభిమంత్రితమ్ |
 హనూమాం శ్చింతయామాస
 వరదానం పితామహాత్ || 42

న మేఽస్త్రబంధస్య చ శక్తి రస్తి
 విమోక్షణే లోకగురోః ప్రభావాత్ |
 ఇత్యేవ మత్వా విహితోఽస్త్రబంధో
 మయాత్మయోనే రనువర్తితవ్యః || 43

స వీర్య మస్త్రస్య కపి ర్విచార్య
 పితామహానుగ్రహ మాత్మన శ్చ |

విమోక్షశక్తిం పరిచింతయిత్వా
 పితామహాజ్ఞా మనువర్తతే స్మ ॥ 44

అస్త్రైణాపి హి బద్ధస్య భయం మమ న జాయతే ।
 పితామహమహేమాంద్రాభ్యాం రక్షితస్యానిలేన చ ॥ 45

గ్రహణే చాపి రక్షోభి ర్మహాన్ మే గుణదర్శనః ।
 రాక్షసేంద్రేణ సంవాద స్తస్మాద్ గృహ్లాంతు మాం పరే ॥ 46

స నిశ్చితార్థః పరవీరహంతా
 సమీక్ష్యకారీ వినివృత్తచేష్టః ।
 పరైః ప్రసహ్యోఽభిగతై ర్నిగృహ్య
 ననాద తై స్తైః పరిభర్త్యమానః ॥ 47

తత స్తం రాక్షసా దృష్ట్వా నిర్విచేష్ట మరిందమమ్ ।
 బబంధు శృణవల్కైశ్చ ద్రుమచీరైశ్చ సంహతైః ॥ 48

స రోచయామాస పరై శ్చ బంధనం
 ప్రసహ్య వీరై రభినిగ్రహం చ ।
 కౌతూహలా న్మాం యది రాక్షసేంద్రో
 ద్రష్టుం వ్యవస్యేదితి నిశ్చితార్థః ॥ 49

స బద్ధ స్తేన వల్కేన విముక్తోఽస్త్రైణ వీర్యవాన్ ।
 అస్త్రబంధ స్స చాఽన్యం హి న బంధ మనువర్తతే ॥ 50

హనుమతః రావణసమీపానయనమ్

అథేంద్రజిత్తు ద్రుమచీరబద్ధం
 విచార్య వీరః కపిసత్తమం తమ్ ।

విముక్త మస్త్రైణ జగామ చింతాం
నాన్యేన బద్ధో హ్యనువర్తతేఽస్త్రమ్ ॥ 51

అహో మహాత్ కర్మ కృతం నిరర్థకం
న రాక్షసై ర్మంత్రగతి ర్విమృష్టాః ।
పునశ్చ నాఽస్త్రే విహతేఽస్త్రమన్యత్
ప్రవర్తతే సంశయితా స్మై సర్వే ॥ 52

అస్త్రైణ హనుమాన్ ముక్తో నాత్మాన మవబుధ్యత ।
కృష్యమాణస్తు రక్షోభి సైశ్చ బంధై ర్విపీడితః ॥ 53

హన్యమాన స్తతః క్రూరై రాక్షసైః కాష్ఠముష్టిభిః ।
సమీపం రాక్షసేంద్రస్య ప్రాకృష్యత స వానరః ॥ 54

అథేంద్రజిత్ తం ప్రసమీక్ష్య ముక్త
మస్త్రైణ బద్ధం ద్రుమచీరసూత్రైః ।
వ్యదర్శయత్ తత్ర మహాబలం తం
హరిప్రవీరం సగణాయ రాజ్ఞే ॥ 55

తం మత్త మివ మాతంగం బద్ధం కపివరోత్తమమ్ ।
రాక్షసా రాక్షసేంద్రాయ రావణాయ న్యవేదయన్ ॥ 56

కోఽయం కస్య కుతో వాత్ర కిం కార్యం కో వ్యపాశ్రయః ।
ఇతి రాక్షసవీరాణాం తత్ర సంజజ్జిరే కథాః ॥ 57

హన్యతాం దహ్యతాం వాపి భక్త్యతామితి చాపరే ।
రాక్షసా స్తత్ర సంక్రుద్ధాః పరస్పర మథాబ్రువన్ ॥ 58

అతీత్య మార్గం సహసా మహాత్మా
స తత్ర రక్షోధిపపాదమూలే ।

దదర్శ రాజ్ఞః పరిచారవృద్ధాన్
 గృహం మహారత్నవిభూషితం చ || **59**

స దదర్శ మహాతేజా రావణః కపిసత్తమమ్ |
 రక్షోభి ర్వికృతాకారైః కృష్యమాణ మితస్తతః || **60**

రాక్షసాధిపతిం చాపి దదర్శ కపిసత్తమః |
 తేజోబలసమాయుక్తం తపంత మివ భాస్కరమ్ || **61**

స రోషసంవర్తితతామ్రదృష్టిః
 దశానన స్తం కపి మన్వవేక్ష్య |
 అథోపవిష్టాన్ కులశీలవృద్ధాన్
 సమాదిశత్ తం ప్రతి మంత్రిముఖ్యాన్ || **62**

యథాక్రమం తై స్స కపి ర్విపృష్టః
 కార్యార్థ మర్థస్య చ మూల మాదౌ |
 నివేదయామాస హరీశ్వరస్య
 దూత స్సకాశా దహ మాగతోఽస్మి || **63**

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే వాల్మీకీయే చతుర్వింశత్యహస్తికాయాం
 సంహితాయామ్ శ్రీమత్సుందరకాండే అష్టచత్వారింశ స్సర్గః

ఆపదా మపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదామ్ |
 లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమా మ్యహమ్ ||

ధర్మాత్మా సత్యసంధశ్చ రామో దాశరథి ర్యది |
 పౌరుషే చాప్రతిద్వంద్వ శ్శరైనం జహి రావణిమ్ ||